Journal of Military Medicine
2026, Volume 28, Issue 1
Pages: 3174-3184
10.30491/jmm.2026.1006928.1424

Strategic Analysis of Elite Sports in the Armed Forces of the Islamic Republic of Iran Using the SWOT Model

Mohammad Noor Mohayya [1*], Hossein Shirvani [2]

[1] *Department of Sport Sciences, School of Humanities, University of Hormozgan, Bandar Abbas, Iran*
[2] *Exercise Physiology Research Center, Lifestyle Institute, Baqiatallah University of Medical Sciences, Tehran, Iran*

Received: 25 November 2025 **Accepted:** 9 May 2026

Abstract

Background and Aim: This study aimed to analyze the strengths, weaknesses, opportunities, and threats (SWOT) of athletic sports in the armed forces of the Islamic Republic of Iran in 2025.

Methods: This was a mixed-method (qualitative-quantitative), survey-based, cross-sectional study. Data were collected through semi-structured interviews with 15 purposefully selected experts. Analytical tools included Internal Factor Evaluation (IFE), External Factor Evaluation (EFE) matrices, and Friedman's test.

Results: The findings indicated that documented regulations, specialized experts, and experience in organizing competitions were the main strengths, while the lack of long-term planning and insufficient financial resources were key weaknesses. Opportunities included participation in international CISM competitions and collaboration with sports organizations, whereas threats comprised the absence of cultural-spiritual policies and equipment shortages.

Conclusion: These findings provide strategies for developing strategic plans to enhance physical fitness, mental health, and success in international events.

Keywords: Athletic Sports, Armed Forces, SWOT Analysis, Strategic Planning, CISM, Physical Fitness.

*Corresponding author: **Mohammad Noor Mohayya,** Email: Mohayya@hormozgan.ac.ir

مجله طب نظامی
دوره ۲۸، شماره ۱، فروردین و اردیبهشت ۱۴۰۵
صفحات: ۳۱۸۴-۳۱۷۴
10.30491/jmm.2026.1006928.1424

تحلیل راهبردی وضعیت ورزش قهرمانی نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران با استفاده از مدل SWOT

محمدنور مهیا[۱]*، حسین شیروانی[۲]

[۱] گروه علوم ورزشی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه هرمزگان، بندرعباس، ایران
[۲] مرکز تحقیقات فیزیولوژی ورزشی، دانشگاه علوم پزشکی بقیه الله (عج)، تهران، ایران

چکیده

زمینه و هدف: پژوهش حاضر با هدف تحلیل قوت‌ها، ضعف‌ها، فرصت‌ها و تهدیدهای (SWOT) ورزش قهرمانی نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران انجام شد.

روش‌ها: مطالعه از نوع آمیخته (کیفی-کمی)، پیمایشی و مقطعی بود. داده‌ها از طریق مصاحبه‌های نیمه‌ساختاریافته با ۱۵ نفر از نخبگان و کارشناسان به‌صورت هدفمند جمع‌آوری شد. ابزارهای تحلیل شامل ماتریس‌های ارزیابی عوامل داخلی (IFE)، خارجی (EFE) و آزمون فریدمن بود.

یافته‌ها: نتایج نشان داد که وجود اسناد مدون، کارشناسان متخصص، و تجربه برگزاری مسابقات از قوت‌های اصلی و فقدان برنامه بلندمدت و کمبود منابع مالی از ضعف‌های کلیدی هستند. امکان حضور در رقابت‌های بین‌المللی سیزم و همکاری با سازمان‌های ورزشی به‌عنوان فرصت‌های اصلی و نبود سیاست‌گذاری فرهنگی- معنوی و کمبود تجهیزات به‌عنوان تهدیدهای اصلی شناسایی شدند.

نتیجه‌گیری: یافته‌های تحقیق حاضر راهکارهایی برای تدوین برنامه‌های راهبردی ارائه می‌دهد که می‌تواند به بهبود آمادگی جسمانی، سلامت روانی، و موفقیت در رویدادهای بین‌المللی نیروهای مسلح کمک کند.

کلیدواژه‌ها: ورزش قهرمانی، نیروهای مسلح، تحلیل SWOT، برنامه‌ریزی راهبردی، سیزم، آمادگی جسمانی.

*نویسنده مسئول: **محمدنور مهیا.** پست الکترونیک: Mohayya@hormozgan.ac.ir
دریافت مقاله: ۱۴۰۴/۰۹/۰۴ پذیرش مقاله: ۱۴۰۵/۰۲/۱۹

مقدمه

ورزش قهرمانی به‌عنوان یک ابزار کلیدی در ارتقای سلامت جسمانی، روانی و انسجام سازمانی نقشی محوری در محیط‌های نظامی ایفا می‌کند. این سطح از ورزش نه‌تنها آمادگی جسمانی کارکنان را بهبود می‌بخشد، بلکه به تقویت انسجام اجتماعی، کاهش استرس شغلی و ارتقای هویت ملی کمک می‌کند (۱). در نیروهای مسلح، ورزش قهرمانی فراتر از فعالیت بدنی، یک راهبرد استراتژیک برای نمایش توانمندی‌های ملی در رویدادهای بین‌المللی مانند بازی‌های سیزم (شورای بین‌المللی ورزش‌های نظامی، CISM) محسوب می‌شود، که از سال ۱۹۴۸ بستری برای رقابت نیروهای مسلح کشورهای عضو فراهم کرده است (۲). موفقیت در سیزم جایگاه جهانی کشورها را ارتقا می‌دهد و به تقویت روحیه کارکنان و اعتبار سازمانی کمک می‌کند (۲). De Bosscher و همکاران (۳) در مدل SPLISS (Sports Policy factors Leading to International Sporting Success) نشان داده‌اند که موفقیت در ورزش قهرمانی به عواملی مانند سیاست‌گذاری راهبردی، زیرساخت‌های پیشرفته و حمایت مالی وابسته است. این مدل در کشورهایی مانند کانادا، ژاپن و استرالیا با تقویت زیرساخت‌ها و برنامه‌های آموزشی به کسب موفقیت‌های چشمگیر، مانند ۳۲ مدال کانادا در المپیک ۲۰۲۴، منجر شده است (۴،۵).

در حوزه ورزش نظامی، مطالعات جهانی نشان‌دهنده اهمیت برنامه‌ریزی راهبردی و سرمایه‌گذاری در فناوری‌های نوین هستند. به‌عنوان مثال، چین با ایجاد مراکز آموزشی مجهز و تقویت همکاری‌های بین‌سازمانی، رتبه اول سیزم ۲۰۲۴ را کسب کرد (۶). ایالات متحده نیز با تأکید بر فرهنگ سازمانی و ارزش‌های معنوی، ۸۵ مدال در همان رویداد به دست آورد (۷). در برزیل، تحلیل SWOT به شناسایی قوت‌هایی مانند نیروی‌انسانی جوان و فرصت‌هایی مانند همکاری‌های بین‌المللی کمک کرد، که عملکرد ورزشی را بهبود بخشید (۸). کره جنوبی نیز با استفاده از تحلیل داده‌های ورزشی، موفقیت‌های قابل‌توجهی در سیزم کسب کرده است (۹). این نمونه‌ها نشان می‌دهند که موفقیت در ورزش نظامی نیازمند ترکیبی از زیرساخت‌های پیشرفته، منابع مالی کافی و سیاست‌گذاری منسجم است.

در ایران، سازمان تربیت بدنی نیروهای مسلح مسئولیت توسعه ورزش قهرمانی را بر عهده دارد. شریعتی فیض آبادی (۱۰) در تحقیقی نشان داد که این سازمان با بهره‌گیری از نیروی انسانی جوان، اسناد مدون و تجربه برگزاری مسابقات، پتانسیل بالایی برای توسعه ورزش قهرمانی دارد. با این حال، چالش‌هایی مانند کمبود بودجه، نبود برنامه‌های بلندمدت و ضعف در سیاست‌گذاری فرهنگی–معنوی مانع از بهره‌برداری کامل از این ظرفیت‌ها شده‌اند. قائدی و همکاران (۱۱) کمبود زیرساخت‌های تخصصی و ناهماهنگی بین‌سازمانی را به‌عنوان موانع کلیدی شناسایی کرده‌اند. شبانی (۱۲) بر اهمیت همکاری با وزارت ورزش و کمیته ملی المپیک تأکید کرده و آن را عاملی مؤثر در بهبود عملکرد ورزش قهرمانی دانسته‌اند. محمدی و همکاران (۱۳) نشان داده‌اند که بهره‌گیری از فناوری‌های نوین مانند تحلیل داده‌های بیومکانیکی می‌تواند عملکرد ورزشکاران را ارتقا دهد. در ادامه، احمدی و همکاران (۱۵) توسعه زیرساخت‌های ورزشی را به‌عنوان عاملی کلیدی در دستیابی به موفقیت‌های بین‌المللی معرفی کرده‌اند.

تحلیل SWOT به‌عنوان یک ابزار مدیریت راهبردی، امکان ارزیابی جامع عوامل داخلی و خارجی را فراهم می‌کند (۱۷). این ابزار با شناسایی قوت‌ها و ضعف‌های سازمانی و فرصت‌ها و تهدیدهای محیطی، به تدوین استراتژی‌های مؤثر کمک می‌کند. در حوزه ورزش، تحلیل SWOT به‌طور گسترده برای برنامه‌ریزی راهبردی استفاده شده است. به‌عنوان مثال، Collins و همکاران (۱۸) در سال ۲۰۰۸ نشان داده‌اند که استرالیا با استفاده از SWOT، قوت‌هایی مانند مربیان متخصص و فرصت‌هایی مانند حمایت مالی دولتی را شناسایی و به کسب مدال‌های المپیک ۲۰۲۴ کمک کرد. با وجود انجام مطالعات متعدد در حوزه ورزش نیروهای مسلح (۱۲)، اغلب پژوهش‌های پیشین بر توسعه ورزش همگانی، برنامه‌ریزی کلان، راهبردهای منابع انسانی یا تحلیل‌های محدود در برخی سازمان‌های نظامی تمرکز داشته‌اند. برای نمونه، پژوهش‌هایی نظیر «مطالعه تحلیل محیطی ورزش قهرمانی و حرفه‌ای نیروهای مسلح کشور»، «طراحی و تدوین برنامه راهبردی ورزش همگانی نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران»، «فراتحلیل راهبرد توسعه ورزش نیروهای مسلح» و «شناسایی عوامل مؤثر بر موفقیت ورزش قهرمانی ارتش جمهوری اسلامی ایران» اگرچه ابعاد ارزشمندی از ورزش نظامی را بررسی کرده‌اند، اما فاقد تحلیل جامع و یکپارچه مبتنی بر ترکیب عوامل داخلی و خارجی در سطح کل نیروهای مسلح بوده‌اند (۱۰،۱۱،۱۲،۱۶).

بخش عمده‌ای از مطالعات گذشته صرفاً بر شناسایی عوامل یا ارائه راهبردها متمرکز بوده‌اند و کمتر به تعیین موقعیت استراتژیک ورزش قهرمانی نیروهای مسلح در قالب مدل‌های تحلیلی مانند SWOT و ماتریس IE پرداخته‌اند. همچنین، در پژوهش‌های پیشین از تلفیق داده‌های کیفی و کمی برای دستیابی به اجماع خبرگان و اولویت‌بندی راهبردی عوامل استفاده نشده است.

از این رو، شکاف اصلی پژوهش حاضر در سه محور قابل تبیین است: نخست، نبود تحلیل جامع راهبردی مبتنی بر ترکیب همزمان نقاط قوت، ضعف، فرصت‌ها و تهدیدها؛ دوم، فقدان تعیین موقعیت استراتژیک ورزش قهرمانی نیروهای مسلح در ماتریس داخلی و خارجی؛ و سوم، کمبود پژوهش‌های مبتنی بر روش آمیخته با مشارکت خبرگان حوزه ورزش نظامی. پژوهش حاضر تلاش دارد با رفع این خلأها، تصویری نظام‌مند و مبتنی بر شواهد از وضعیت ورزش قهرمانی نیروهای مسلح ارائه کند.

پژوهش حاضر با هدف شناسایی و اولویت‌بندی نقاط قوت، ضعف، فرصت‌ها و تهدیدهای ورزش قهرمانی نیروهای مسلح ایران

انجام شده است. در این چارچوب، با بررسی عوامل کلیدی داخلی و خارجی مؤثر بر این حوزه و تبیین موقعیت استراتژیک آن، تلاش شده است با بهره‌گیری از تحلیل SWOT، راهکارهایی برای تدوین استراتژی‌های توسعه ورزش قهرمانی در نیروهای مسلح ارائه گردد. اهمیت این پژوهش از دو منظر نظری و کاربردی قابل بررسی است. از منظر نظری، پژوهش حاضر با تلفیق تحلیل SWOT، ماتریس IE و روش دلفی، چارچوبی تحلیلی برای ارزیابی راهبردی ورزش قهرمانی نیروهای مسلح ارائه می‌دهد که می‌تواند مبنای مطالعات آینده در حوزه مدیریت ورزش نظامی قرار گیرد. از منظر کاربردی، یافته‌های این مطالعه به مدیران ورزش نیروهای مسلح کمک می‌کند تا با شناخت دقیق وضعیت موجود، نسبت به طراحی برنامه‌های توسعه‌ای، تخصیص منابع، سیاست‌گذاری ورزشی و ارتقای آمادگی جسمانی و روانی کارکنان اقدام نمایند.

روش‌ها

به منظور پر کردن خلأ علمی در زمینه تحلیل SWOT ورزش قهرمانی نیروهای مسلح ایران، این مطالعه با رویکرد آمیخته (کیفی-کمی) و طراحی مقطعی توصیفی- تحلیلی انجام شد تا به بررسی جامع و نظام‌مند ورزش قهرمانی نیروهای مسلح ایران پرداخته شود. جامعه آماری شامل مدیران، مربیان، داوران و کارشناسان این حوزه بود و ۱۵ نفر از خبرگان با حداقل پنج سال تجربه مرتبط به صورت هدفمند انتخاب شدند تا از عمق و غنای داده‌ها اطمینان حاصل شود. معیارهای ورود به مطالعه شامل: داشتن حداقل پنج سال سابقه فعالیت در حوزه ورزش نیروهای مسلح، سابقه مدیریتی یا اجرایی در حوزه تربیت بدنی نظامی، آشنایی با برنامه‌ریزی راهبردی ورزش، تمایل به مشارکت در مصاحبه و داشتن حداقل مدرک کارشناسی ارشد در حوزه تربیت بدنی یا مدیریت ورزشی بود. معیارهای خروج شامل عدم تمایل به ادامه همکاری، ناقص بودن پاسخ‌ها و عدم حضور در مراحل تکمیلی دلفی بود.

داده‌های کیفی از طریق مصاحبه‌های نیمه‌ساختاریافته و جلسات گروه کانونی جمع‌آوری شد تا دیدگاه‌ها و تجارب مشارکت‌کنندگان به‌طور کامل استخراج شود. در مرحله کیفی، دو جلسه گروه کانونی با حضور ۸ نفر از خبرگان برگزار شد. هر جلسه بین ۹۰ تا ۱۲۰ دقیقه به طول انجامید و توسط پژوهشگر اصلی به‌عنوان تسهیل‌گر جلسه هدایت شد. تسهیل‌گر دارای سابقه علمی در حوزه مدیریت ورزشی و تجربه اجرای مصاحبه‌های کیفی بود. جلسات در محیطی آرام و بدون حضور افراد غیرمرتبط برگزار شد تا مشارکت‌کنندگان بتوانند آزادانه دیدگاه‌های خود را بیان کنند. کلیه جلسات با رضایت مشارکت‌کنندگان ضبط و سپس پیاده‌سازی شدند.

داده‌های کمی با ماتریس‌های عوامل داخلی (IFE) و عوامل خارجی (EFE) و پرسشنامه وزن‌دهی عوامل گردآوری شد. برای تحلیل داده‌ها در بخش کیفی از تحلیل محتوای استقرایی استفاده شد تا الگوها و مضامین کلیدی شناسایی گردد. در بخش کمی، رتبه‌بندی و امتیازدهی عوامل بر اساس وزن اهمیت (۰ تا ۱) و رتبه (۱ تا ۴) انجام شد، که رتبه ۴ نشان‌دهنده تأثیر بالا و رتبه ۱ نشان‌دهنده تأثیر پایین بود. آزمون فریدمن (α = ۰/۰۵) برای اولویت‌بندی عوامل و نرم‌افزار SPSS نسخه ۲۲ برای پردازش آماری داده‌ها به‌کار گرفته شد. روایی ابزارها با تأیید پنج استاد برجسته مدیریت ورزشی و پایایی داده‌های کیفی با محاسبه ضریب توافق بین کدگذاران (۸۵٪) تضمین شد. نتایج کمی و کیفی بر اساس تحلیل SWOT ارائه شد و در چهار دسته اصلی (قوت‌ها، ضعف‌ها، فرصت‌ها و تهدیدها) به همراه تحلیل موقعیت استراتژیک سازمان‌بندی گردید.

نتایج

این پژوهش با هدف شناسایی و اولویت‌بندی قوت‌ها، ضعف‌ها، فرصت‌ها و تهدیدهای ورزش قهرمانی نیروهای مسلح ایران در سال ۱۴۰۴، تعیین موقعیت استراتژیک در ماتریس داخلی و خارجی (IE)، و ارائه راهکارهای توسعه با استفاده از رویکرد آمیخته (کیفی-کمی) انجام شد. داده‌های کمی از طریق ماتریس‌های عوامل داخلی (IFE) و خارجی (EFE)، آزمون فریدمن و داده‌های کیفی از طریق تحلیل محتوای استقرایی گردآوری و تحلیل شدند. نتایج در ادامه ارائه می‌شود.

تحلیل عوامل داخلی (IFE)

ماتریس عوامل داخلی (IFE) قوت‌ها و ضعف‌های سازمان تربیت بدنی نیروهای مسلح را مورد ارزیابی قرار داد که نتایج این ماتریس در جدول ۱ ارائه شده است. قوت‌های کلیدی شامل وجود اسناد، کارشناسان متخصص، مربیان و داوران رشته‌های ورزشی (ضریب اهمیت ۰/۰۴۵، امتیاز نهایی ۰/۱۸۱)، تشکیل شورای عالی هماهنگی و سیاست‌گذاری ورزش (ضریب اهمیت ۰/۰۴۵، امتیاز نهایی ۰/۱۸۱) و تجربه ارزشمند در برگزاری مسابقات (ضریب اهمیت ۰/۰۴۵، امتیاز نهایی ۰/۱۸۱) بودند. ضعف‌های اصلی شامل کمبود منابع مالی (ضریب اهمیت ۰/۰۳۰، امتیاز نهایی ۰/۰۶۰)، فقدان برنامه بلندمدت در سیاست‌های ورزش بسیج (ضریب اهمیت ۰/۰۴۰، امتیاز نهایی ۰/۰۸۰) و ضعف فرهنگی ورزش قهرمانی (ضریب اهمیت ۰/۰۴۰، امتیاز نهایی ۰/۰۸۰) شناسایی شدند. امتیاز کل ماتریس IFE برابر با ۲/۶۴۶ بود، که نشان‌دهنده موقعیت متوسط رو به ضعیف در عوامل داخلی است که بر لزوم تقویت منابع مالی و سیاست‌گذاری تأکید دارد.

تحلیل عوامل خارجی (EFE)

ماتریس عوامل خارجی (EFE) فرصت‌ها و تهدیدهای محیطی ورزش قهرمانی نیروهای مسلح را بررسی کرد که نتایج این ماتریس در جدول ۲ ارائه شده است. فرصت‌های کلیدی شامل امکان حضور در رویدادهای سیزم و رقابت‌های بین‌المللی (ضریب اهمیت ۰/۰۵۵، امتیاز نهایی ۰/۲۲۲)، توجه مسئولین به ورزش قهرمانی

جدول-۱. تحلیل عوامل داخلی (IFE)

عوامل داخلی	اهمیت	ضریب اهمیت	رتبه	امتیاز نهایی
قوت‌ها				
وجود اسنادها، کارشناسان متخصص و مجرب، مربیان و داوران رشته‌های ورزشی در بخش‌های مختلف نیروهای مسلح	۹	۰/۰۴۵	۴	۰/۱۸۱
تشکیل شورای عالی هماهنگی و سیاستگذاری ورزش در ستاد کل نیروهای مسلح و شورای عالی ورزش در سطح سازمان تابعه	۹	۰/۰۴۵	۴	۰/۱۸۱
تجربه ارزشمند و مفید نیروهای مسلح در برگذاری و اجرای مسابقه‌ها و جشنوارهای فرهنگی ورزشی	۹	۰/۰۴۵	۴	۰/۱۸۱
وجود استعداد های بالقوه در برخی از رشته‌های ورزشی نیروهای مسلح	۸	۰/۰۴۰	۳	۰/۱۲۱
جایگاه مناسب کشور در رتبه بندی بازی‌های نظامیان جهان	۸	۰/۰۴۰	۴	۰/۱۶۱
توانمندی تخصصی و فنی برخی از مربیان ورزشی در این زمینه	۸	۰/۰۴۰	۳	۰/۱۲۱
توسعه کمی و کیفی هیئت‌های ورزشی در سطح کشور	۸	۰/۰۴۰	۴	۰/۱۶۱
وجود آیین نامه‌ها و دستورالعمل‌های مدون	۸	۰/۰۴۰	۳	۰/۱۲۱
ارتقای سطح علمی نیروی انسانی	۹	۰/۰۴۵	۴	۰/۱۸۱
وجود مربیان تیم‌های ملی ، داوران ملی و بین المللی و مربیان خبره رشته مختلف ورزشی در بین نیروهای مسلح	۷	۰/۰۳۵	۴	۰/۱۴۱
وضعیت نسبتاً مناسب فضاهای ورزشی نیروهای مسلح	۷	۰/۰۳۵	۴	۰/۱۴۱
ضعف‌ها				
فقدان وجود برنامه بلند مدت در مورد سیاست های ورزش بسیج در ابعاد ورزش همگانی و قهرمانی	۸	۰/۰۴۰	۲	۰/۰۸۰
یکسان نبودن طرح درس و سرفصل دروس تربیت بدنی در مراکز آموزشی نیروهای مسلح	۸	۰/۰۴۰	۲	۰/۰۸۰
فقدان استفاده مناسب از رسانه ها و جراید ورزشی برای پوشش خبری و تبلیغی فعالیت های ورزشی نیروهای مسلح	۷	۰/۰۳۵	۲	۰/۰۷۰
ناکافی بودن ضمانت اجرایی در اخذ آزمون آمادگی جسمانی ار کارکنان نیروهای مسلح	۷	۰/۰۳۵	۱	۰/۰۳۵
ضعف امکانات و تجهیزات برای اجرای استعدادیابی در کشور	۷	۰/۰۳۵	۲	۰/۰۷۰
توسعه نیافتگی باشگاه های ورزشی	۵	۰/۰۲۵	۱	۰/۰۲۵
ضعف آموزش و پرورش در امر استعدادیابی گسترده و نبودن مراکز استعدادیابی در کشور	۸	۰/۰۴۰	۲	۰/۰۸۰
توجه ناکافی به استفاده از قهرمانان ورزشی کشور پس از پایان دوره ورزشی آنان	۶	۰/۰۳۰	۱	۰/۰۳۰
کمبود کمی و کیفی مربیان ورزش قهرمانی	۷	۰/۰۳۵	۲	۰/۰۷۰
ضعف برنامه های حمایت از ورزشکاران نظامی	۷	۰/۰۳۵	۱	۰/۰۳۵
فقدان شیوه و برنامه برای شناسایی رشته های مستعد ورزشی برای نظامیان	۷	۰/۰۳۵	۲	۰/۰۷۰
ضعف فرهنگی ورزش قهرمانی در کشور	۸	۰/۰۴۰	۲	۰/۰۸۰
عدم توفیق در کسب مدال در رشته‌های تیمی در بازی‌های نظامیان جهان	۷	۰/۰۳۵	۲	۰/۰۷۰
کمبود منابع مالی در نهادهای ورزش قهرمانی نیروهای مسلح	۶	۰/۰۳۰	۲	۰/۰۶۰
مشارکت کم جامعه در ورزش قهرمانی (اندک بودن جمعیت ورزش قهرمانی)	۵	۰/۰۲۵	۲	۰/۰۵۰
فقدان برنامه کلان برای ساماندهی مسابقات داخلی نظامیان	۵	۰/۰۲۵	۲	۰/۰۵۰
مجموع ضرایب اهمیت عوامل داخلی	۱۹۸	∑=۱		∑=۲/۶۴۶

(ضریب اهمیت ۰/۰۵۵، امتیاز نهایی ۰/۲۲۲) و امکان همکاری با وزارت ورزش و کمیته ملی المپیک (ضریب اهمیت ۰/۰۴۹، امتیاز نهایی ۰/۱۹۷) بودند. تهدیدهای اصلی شامل اجرای قانون سرباز قهرمان (ضریب اهمیت ۰/۰۴۹، امتیاز نهایی ۰/۰۴۹)، رشد کند صنعت ورزش در کشور (ضریب اهمیت ۰/۰۴۹، امتیاز نهایی ۰/۰۴۹) و عدم سیاست‌گذاری فرهنگی- معنوی (ضریب اهمیت ۰/۰۴۳، امتیاز نهایی ۰/۰۴۳) شناسایی شدند. امتیاز کل ماتریس EFE برابر با ۲/۵۳۵ بود، که نشان‌دهنده موقعیت متوسط در عوامل خارجی است و بر ضرورت بهره‌برداری از فرصت‌های موجود تأکید دارد.

موقعیت استراتژیک در ماتریس داخلی و خارجی (IE)

نمره نهایی ماتریس داخلی و خارجی (IE)

برای تحلیل همزمان عوامل داخلی و خارجی، ماتریس داخلی و خارجی (IE) تدوین شد. با توجه به امتیازات IFE (۲/۶۴۶) و EFE (۲/۵۳۵)، ورزش قهرمانی نیروهای مسلح در منطقه تهاجمی (SO) قرار دارد (شکل ۱). این موقعیت بر استفاده از قوت‌های داخلی (مانند اسناد مدون، کارشناسان متخصص، و تجربه برگزاری مسابقات) و بهره‌برداری از فرصت‌های خارجی (مانند حضور در رویدادهای سیزم، همکاری با وزارت ورزش و استفاده از فناوری‌های نوین) تأکید دارد. راهبردهای پیشنهادی شامل تقویت زیرساخت‌ها، توسعه برنامه‌های بلندمدت، همکاری بین‌سازمانی و جذب حمایت مالی است (تحلیل دلفی برای اجماع بر این راهبردها استفاده شد).

اولویت‌بندی عوامل

جدول ۳ نتایج آزمون فریدمن برای اولویت‌بندی قوت‌ها و ضعف‌ها در ورزش نیروهای مسلح را نشان می‌دهد.آزمون فریدمن

جدول-۲. تحلیل عوامل خارجی (EFE)

عوامل خارجی	اهمیت	ضریب اهمیت	رتبه	امتیاز نهایی
فرصت‌ها				
امکان حضور در رویدادهای و رقابت های ورزشی نظامیان (سیزم) پلیس‌های جهان و سایر رقابت‌های بین المللی	۹	۰/۰۵۵	۴	۰/۲۲۲
امکان استفاده و بهره‌مندی از توانمندی دانشکده‌های علوم ورزشی و مراکز تحقیقاتی و پژوهشی ورزشی سازمان‌های مختلف داخلی و خارجی	۸	۰/۰۴۹	۴	۰/۱۹۷
امکان استفاده از توانمندی‌های سایر سازمان‌ها از جمله وزارت ورزش، کمیته ملی المپیک، اداره‌کل‌های ورزش و جوانان استان ها، فدراسیون های ورزشی در پیشبرد ورزش نیروهای مسلح	۸	۰/۰۴۹	۴	۰/۱۹۷
جمعیت جوان کشور جهت توسعه ورزش قهرمانی	۷	۰/۰۴۳	۴	۰/۱۷۲
توجه مسئولین کشور به ورزش قهرمانی	۹	۰/۰۵۵	۴	۰/۲۲۲
توسعه رسانه‌های ورزشی در زمینه ورزش قهرمانی	۸	۰/۰۴۹	۴	۰/۱۹۷
افزایش دانش مردم نسبت به ورزش قهرمانی	۷	۰/۰۴۳	۳	۰/۱۲۹
چهار فصل بودن کشور جهت توسعه رشته‌های مختلف	۸	۰/۰۴۹	۴	۰/۱۹۷
رغبت زیاد مردم برای تماشای مسابقات ورزشی	۷	۰/۰۴۳	۳	۰/۱۲۹
رشد و توسعه فناوری‌های نو به خصوص فناوری اطلاعات و ارتباطات	۸	۰/۰۴۹	۴	۰/۱۹۷
تهدیدها				
عدم وجود سیاستگذاری در بازه فعالیت‌های فرهنگی و معنوی در برنامه های ورزشی کشور و نیروهای مسلح	۷	۰/۰۴۳	۱	۰/۰۴۳
عدم استفاده از وجود کارشناسان، کارشناسان ارشد و دکترای تربیت بدنی در سطح نیروهای مسلح در واحدهای تربیت بدنی	۷	۰/۰۴۳	۲	۰/۰۸۶
عدم علاقه‌مندی نیروهای تحصیلکرده ورزشی و با انگیزه برای خدمت در نیروهای مسلح	۶	۰/۰۳۷	۱	۰/۰۳۷
وجود ناهنجاری‌های فرهنگی و رفتاری در ورزش نیروهای مسلح	۷	۰/۰۴۳	۲	۰/۰۸۶
اجرای قانون سرباز قهرمان و واگذاری آنان به فدراسیون های ورزشی برای گذراندن خدمت سربازی	۸	۰/۰۴۹	۱	۰/۰۴۹
کاهش انگیزه کارکنان نیروهای مسلح به مشارکت و حضور در برنامه‌های ورزشی	۷	۰/۰۴۳	۲	۰/۰۸۶
ضعف بازاریابی در ورزش قهرمانی نیروهای مسلح کشور	۶	۰/۰۳۷	۲	۰/۰۷۴
عدم تمایل بخش خصوصی به سرمایه گذاری در ورزش قهرمانی نیروهای مسلح	۷	۰/۰۴۳	۱	۰/۰۴۳
تعداد زیاد نهادهای سیاست‌گزار در ورزش کشور	۶	۰/۰۳۷	۱	۰/۰۳۷
کمبود تجهیزات و امکانات برای میزبانی مسابقات نیروهای مسلح	۷	۰/۰۴۳	۱	۰/۰۴۳
رشد و توسعه ورزش قهرمانی در کشورهای منطقه و جهان	۷	۰/۰۴۳	۱	۰/۰۴۳
رشد کند صنعت ورزش در کشور	۸	۰/۰۴۹	۱	۰/۰۴۹
مجموع ضرایب اهمیت عوامل بیرونی (خارجی)	۱۶۲	∑=۱		∑=۲/۵۳۵

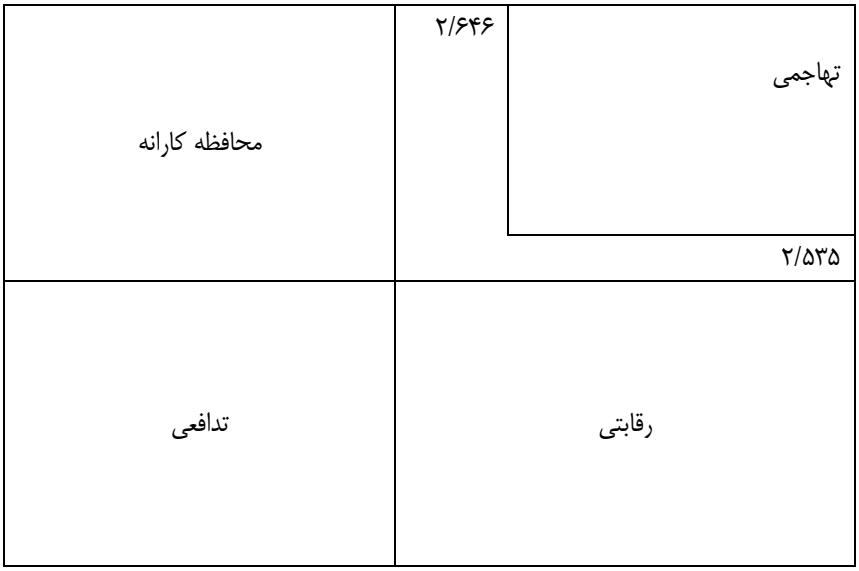

شکل-۱. موقعیت استراتژیک ورزش قهرمانی نیروهای مسلح در ماتریس داخلی و خارجی(IE)

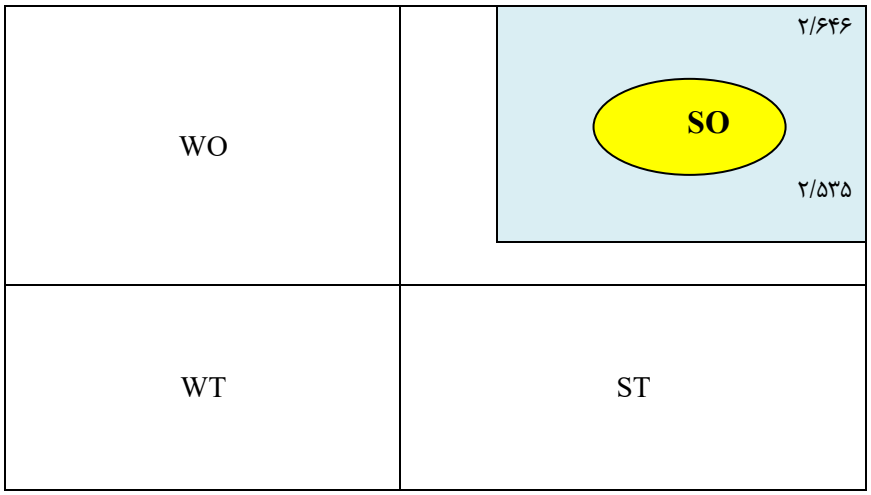

شکل-۲. ماتریس IE و موقعیت تهاجمی (SO)

جدول-۳. آماره‌های آزمون فریدمن برای اولویت بندی قوت‌ها و ضعف‌ها

قوت‌ها	تعداد	۲۲۳
	خی دو	۱۱۸/۲۶۴
	درجات آزادی	۱۰
	سطح معنی‌داری	۰/۰۰۰۱
ضعف‌ها	تعداد	۲۲۳
	خی دو	۹۵/۲۷۶
	درجات آزادی	۱۵
	سطح معنی‌داری	۰/۰۰۰۱

با سطح معنی‌داری ۰/۰۰۰۱ برای اولویت‌بندی عوامل داخلی و خارجی ورزش قهرمانی نیروهای مسلح نشان داد، رتبه‌بندی تمام دسته‌های SWOT معنادار است. در بخش قوت‌ها، داده‌های آماری نشان دادند که عوامل تجهیزات پیشرفته تمرینی، پشتیبانی مدیریتی مؤثر و ساختار سازمانی مناسب بالاترین اهمیت را دارند. در بخش ضعف‌ها مهم‌ترین موانع شامل عدم وجود سیاست‌گذاری فرهنگی و معنوی، کمبود کارشناسان متخصص و انگیزه پایین کارکنان بودند. در بخش فرصت‌ها (جدول ۴)، امکان حضور در رقابت‌های بین‌المللی نظامیان (میانگین رتبه ۶/۱۳)، بهره‌مندی از توانمندی دانشکده‌ها و مراکز پژوهشی داخلی و خارجی (میانگین رتبه ۶/۰۴) و همکاری با سایر سازمان‌های ورزشی برای پیشبرد اهداف نیروهای مسلح (میانگین رتبه ۵/۹۳) بالاترین اولویت را داشتند. در بخش تهدیدها (جدول ۵) ، عدم سیاست‌گذاری فرهنگی و معنوی در برنامه‌های ورزشی نیروهای مسلح (میانگین رتبه ۷/۷۴) و عدم استفاده از کارشناسان ارشد تربیت بدنی (میانگین رتبه ۶/۷۶) برجسته‌ترین چالش‌ها بودند. این تحلیل نشان می‌دهد که اولویت‌بندی دقیق عوامل داخلی و خارجی می‌تواند راهنمای ارزشمندی برای تدوین استراتژی‌های توسعه ورزش قهرمانی و اتخاذ تصمیمات مدیریتی هدفمند باشد.

مضامین کیفی

داده‌های کیفی حاصل از مصاحبه‌های نیمه‌ساختاریافته و جلسات گروه کانونی با بهره‌گیری از رویکرد تحلیل محتوای استقرایی مورد تحلیل قرار گرفت. به‌منظور افزایش دقت تحلیلی و دستیابی به اجماع میان خبرگان درباره عوامل شناسایی‌شده در چارچوب SWOT و راهبردهای استخراج‌شده، از روش دلفی در سه مرحله استفاده شد. در مرحله نخست، داده‌های خام حاصل از مصاحبه‌ها کدگذاری و مفاهیم اولیه استخراج شدند و بر اساس شباهت‌های مفهومی در قالب مقوله‌های اولیه دسته‌بندی گردیدند. در مرحله دوم، پرسشنامه‌ای مبتنی بر عوامل استخراج‌شده طراحی و به‌منظور ارزیابی میزان اهمیت و اولویت هر عامل در اختیار خبرگان قرار گرفت. در مرحله سوم، شاخص‌های آماری شامل میانگین و انحراف معیار پاسخ‌ها، بدون افشای هویت مشارکت‌کنندگان، برای خبرگان ارسال شد تا امکان بازاندیشی، اصلاح دیدگاه‌ها و نزدیک‌شدن به اجماع فراهم شود. در تمامی مراحل پژوهش، محرمانگی اطلاعات مشارکت‌کنندگان رعایت شد و تحلیل داده‌ها به‌صورت کدگذاری‌شده انجام گرفت.

نتایج تحلیل کیفی و فرایند اجماع خبرگان منجر به شناسایی چهار مضمون اصلی شامل تقویت زیرساخت‌ها، سیاست‌گذاری راهبردی، همکاری بین‌سازمانی و مدیریت منابع مالی شد. این مضامین به‌عنوان محورهای راهبردی توسعه ورزش قهرمانی

جدول-۴. اولویت‌بندی فرصت‌ها

ردیف	فرصت‌ها	میانگین رتبه	میانگین	انحراف استاندارد
۱	امکان حضور در رویدادهای و رقابت های ورزشی نظامیان (سیزم) پلیس‌های جهان و سایر رقابت‌های بین المللی	۶/۱۳	۳/۸۱	۰/۹۸۸
۲	امکان استفاده و بهره‌مندی از توانمندی دانشکده های علوم ورزشی و مراکز تحقیقاتی و پژوهشی ورزشی سازمان‌های مختلف داخلی و خارجی	۶/۰۴	۳/۷۹	۰/۹۸۲
۳	امکان استفاده از توانمندی‌های سایر سازمان‌ها از جمله وزارت ورزش، کمیته ملی المپیک، اداره کل‌های ورزش و جوانان استان ها، فدراسیون های ورزشی در پیشبرد ورزش نیروهای مسلح	۵/۹۳	۳/۷۵	۱/۰۲۲
۴	جمعیت جوان کشور جهت توسعه ورزش قهرمانی	۵/۷۸	۳/۷۰	۱/۰۰۶
۵	توجه مسئولین کشور به ورزش قهرمانی	۵/۶۶	۳/۸۶	۱/۰۳۶
۶	توسعه رسانه‌های ورزشی در زمینه ورزش قهرمانی	۵/۶۴	۳/۶۸	۱/۰۲۴
۷	افزایش دانش مردم نسبت به ورزش قهرمانی	۵/۳۴	۳/۵۹	۰/۹۸۲
۸	چهار فصل بودن کشور جهت توسعه رشته‌های مختلف	۵/۱۷	۳/۵۷	۰/۹۵۵
۹	رغبت زیاد مردم برای تماشای مسابقات ورزشی	۴/۷۴	۳/۳۴	۱/۰۳۶
۱۰	رشد و توسعه فناوری‌های نو به خصوص فناوری اطلاعات و ارتباطات	۴/۵۶	۳/۲۷	۱/۰۴۸

جدول-۵. اولویت‌بندی ضعف‌ها

ردیف	تهدیدها	میانگین رتبه	میانگین	انحراف استاندارد
۱	عدم وجود سیاستگذاری در بازه فعالیت‌های فرهنگی و معنوی در برنامه‌های ورزشی کشور و نیروهای مسلح	۷/۷۴	۳/۹۷	۰/۹۷۴
۲	عدم استفاده از وجود کارشناسان، کارشناسان ارشد و دکترای تربیت بدنی در سطح نیروهای مسلح در واحدهای تربیت بدنی	۶/۷۶	۳/۶۸	۱/۰۵۸
۳	عدم علاقه مندی نیروهای تحصیلکرده ورزشی و با انگیزه برای خدمت در نیروهای مسلح	۶/۷۴	۳/۶۱	۱/۱۲۱
۴	وجود ناهنجاری‌های فرهنگی و رفتاری در ورزش نیروهای مسلح	۶/۷۲	۳/۶۵	۱/۰۴۲
۵	اجرای قانون سرباز قهرمان و واگذاری آنان به فدراسیون های ورزشی برای گذراندن خدمت سربازی	۶/۶۵	۳/۶۱	۰/۹۹۸
۶	کاهش انگیزه کارکنان نیروهای مسلح به مشارکت و حضور در برنامه‌های ورزشی	۶/۶۱	۳/۵۸	۱/۰۵۳
۷	ضعف بازاریابی در ورزش قهرمانی نیروهای مسلح کشور	۶/۵۰	۳/۶۱	۰/۹۹۸
۸	عدم تمایل بخش خصوصی به سرمایه گذاری در ورزش قهرمانی نیروهای مسلح	۶/۴۵	۳/۵۶	۱/۰۴۲
۹	تعداد زیاد نهادهای سیاست‌گذار در ورزش کشور	۶/۲۲	۳/۵۲	۰/۹۹۵
۱۰	کمبود تجهیزات و امکانات برای میزبانی مسابقات نیروهای مسلح	۶/۰۳	۳/۴۷	۱/۰۳۰
۱۱	رشد و توسعه ورزش قهرمانی در کشورهای منطقه و جهان	۵/۷۸	۳/۳۸	۱/۰۷۹
۱۲	رشد کند صنعت ورزش در کشور	۵/۷۸	۳/۳۸	۱/۰۵۳

نیروهای مسلح تفسیر شدند و مبنایی برای تدوین پیشنهادهای توسعه‌ای و سیاست‌گذاری در این حوزه فراهم کردند.

در ادامه، با ترکیب قوت‌ها و فرصت‌ها در ماتریس IE (شکل ۲)، استراتژی‌های تهاجمی استخراج گردید. هر استراتژی با استفاده از روش دلفی به مضامین کلیدی تبدیل شد: تقویت زیرساخت‌ها برای بهره‌برداری از فناوری‌های نوین، سیاست‌گذاری راهبردی برای رفع ضعف‌های برنامه‌های بلندمدت، همکاری بین‌سازمانی برای استفاده از فرصت‌های تعامل با وزارت ورزش و مدیریت منابع مالی برای کاهش تهدیدهای مالی.

بحث

یافته‌های پژوهش حاضر تصویری چندبعدی از وضعیت ورزش قهرمانی نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران ارائه می‌دهد و نشان می‌دهد که این حوزه، علی‌رغم برخورداری از ظرفیت‌های ساختاری و انسانی قابل‌توجه، همچنان با چالش‌های راهبردی در حوزه سیاست‌گذاری، تخصیص منابع و انسجام مدیریتی مواجه است. تحلیل هم‌زمان عوامل داخلی و خارجی نشان داد که ورزش قهرمانی نیروهای مسلح در موقعیتی قرار دارد که از یک‌سو دارای زیرساخت‌های اولیه، منابع انسانی متخصص و تجربه اجرایی ارزشمند است و از سوی دیگر، با محدودیت‌هایی همچون نبود برنامه‌ریزی بلندمدت، کمبود منابع مالی و ضعف در یکپارچگی سیاست‌های فرهنگی و حمایتی مواجه است.

یکی از مهم‌ترین یافته‌های این پژوهش، نقش برجسته عوامل درون‌سازمانی در شکل‌گیری ظرفیت‌های ورزش قهرمانی نیروهای مسلح بود. وجود اسناد مدون، شوراهای هماهنگی، مربیان و داوران متخصص و تجربه اجرایی در برگزاری مسابقات، بیانگر آن است که زیرساخت نهادی لازم برای توسعه ورزش قهرمانی تا حد زیادی فراهم شده است. این یافته با پژوهش شریعتی فیض آبادی (۱۰)

هم‌راستا است که نشان دادند ظرفیت انسانی و ساختاری در نیروهای مسلح می‌تواند مبنایی برای توسعه پایدار ورزش قهرمانی باشد. همچنین، این نتیجه با چارچوب نظری مدل SPLISS هم‌خوانی دارد؛ چراکه De Bosscher و همکاران (۳) تأکید می‌کنند موفقیت در ورزش قهرمانی زمانی محقق می‌شود که زیرساخت نهادی، سیاست‌گذاری و سرمایه انسانی به‌صورت هماهنگ عمل کنند. با این حال، ضعف‌هایی مانند فقدان برنامه بلندمدت، کمبود منابع مالی و ضعف در پوشش رسانه‌ای چالش‌های ساختاری را نشان می‌دهند.

با وجود این ظرفیت‌ها، یافته‌های پژوهش حاضر نشان داد که ضعف در برنامه‌ریزی راهبردی و فقدان سیاست‌های بلندمدت از مهم‌ترین محدودیت‌های توسعه ورزش قهرمانی نیروهای مسلح است. این موضوع را می‌توان ناشی از نبود نظام تصمیم‌گیری یکپارچه و تغییرپذیری اولویت‌های مدیریتی دانست. پژوهش قائدی و همکاران (۱۱) نیز نشان داده است که نبود انسجام در سیاست‌گذاری و محدودیت منابع مالی از عوامل اصلی کاهش اثربخشی برنامه‌های توسعه ورزش نظامی محسوب می‌شود. این وضعیت می‌تواند ناشی از اولویت‌یافتن مأموریت‌های عملیاتی و دفاعی نسبت به سرمایه‌گذاری بلندمدت در حوزه ورزش قهرمانی باشد؛ به‌گونه‌ای که در بسیاری از ساختارهای نظامی، تخصیص منابع مالی عمدتاً بر نیازهای عملیاتی و امنیتی متمرکز است و حوزه ورزش در اولویت‌های ثانویه قرار می‌گیرد. چنین شرایطی ممکن است پایداری برنامه‌های توسعه ورزش قهرمانی را با محدودیت مواجه سازد. از منظر مدیریتی، فقدان برنامه بلندمدت باعث می‌شود فرآیند استعدادیابی، حمایت از ورزشکاران و سرمایه‌گذاری زیرساختی به‌صورت مقطعی و غیرسیستماتیک اجرا شود؛ موضوعی که در نهایت می‌تواند مانع شکل‌گیری مزیت رقابتی پایدار در عرصه ورزش نظامی گردد.این یافته‌ها با پژوهش شعبانی و همکاران (۱۶) هم‌خوانی دارد که ضرورت تدوین برنامه‌های بلندمدت برای تأمین مالی اهداف را مورد تأکید قرار داده‌اند.

فرصت حضور در رقابت‌های بین‌المللی سیزم، پتانسیل نیروهای مسلح ایران را برای کسب موفقیت جهانی برجسته می‌کند. Zhang و همکاران (۶) در سال ۲۰۲۵ نشان داده‌اند که چین با سرمایه‌گذاری در زیرساخت‌های ورزشی و برنامه‌های آموزشی پیشرفته، رتبه اول سیزم ۲۰۲۴ را کسب کرد. به‌طور مشابه، Teixeira و همکاران (۷) گزارش کرده‌اند که ایالات متحده با تقویت فرهنگ سازمانی و ارزش‌های معنوی، عملکرد خود را در سیزم بهبود بخشید. این مطالعات نشان می‌دهند که استفاده از فرصت‌های بین‌المللی مانند سیزم نیازمند زیرساخت‌های مناسب و سیاست‌گذاری منسجم است. در ایران، همکاری با سازمان‌های ورزشی مانند وزارت ورزش و کمیته ملی المپیک، به‌عنوان یک فرصت کلیدی شناسایی شد. شبانی (۱۲) در سال ۱۴۰۴ نشان داده‌اند که همکاری بین‌سازمانی می‌تواند منابع مالی و آموزشی را تقویت کند. این موضوع با یافته‌های de Melo و همکاران (۸) در برزیل در برزیل هم‌راستاست که همکاری‌های بین‌المللی را عاملی کلیدی در موفقیت ورزش نظامی می‌دانند.

از سوی دیگر، تهدیدهایی نظیر ضعف در سیاست‌گذاری فرهنگی–معنوی، کاهش انگیزه کارکنان، کمبود تجهیزات تخصصی و تعدد نهادهای تصمیم‌گیر، از جمله چالش‌های محیطی مهم شناسایی شدند. این یافته‌ها بیانگر آن است که توسعه ورزش قهرمانی در نیروهای مسلح صرفاً وابسته به امکانات فیزیکی نیست، بلکه نیازمند هماهنگی نهادی و انسجام فرهنگی نیز هست. پژوهش کریمی و همکاران (۱۴) نشان داده است که نبود چارچوب فرهنگی منسجم در سازمان‌های نظامی می‌تواند موجب کاهش انگیزش، تعهد سازمانی و مشارکت ورزشی کارکنان شود. همچنین، یافته‌های Johnson و همکاران (۷) تأکید می‌کند که ارزش‌های فرهنگی و معنوی در محیط‌های نظامی نقش مهمی در حفظ انگیزه ورزشکاران و بهبود عملکرد رقابتی دارند. با این حال، یافته‌های پژوهش حاضر نشان داد که چالش‌های توسعه ورزش قهرمانی در نیروهای مسلح صرفاً به محدودیت‌های زیرساختی محدود نمی‌شود، بلکه ضعف در انسجام مدیریتی و سیاست‌گذاری راهبردی نقش برجسته‌تری در شکل‌گیری موانع توسعه دارد. این نتیجه تا حدودی با برخی مطالعات که کمبود امکانات فیزیکی را عامل اصلی توسعه‌نیافتگی ورزش نظامی معرفی کرده‌اند متفاوت است و نشان می‌دهد که اصلاح ساختارهای مدیریتی می‌تواند حتی پیش از توسعه زیرساخت‌ها، تأثیر قابل‌توجهی بر عملکرد ورزش قهرمانی داشته باشد (۲۲–۱۹).

قرارگیری ورزش قهرمانی نیروهای مسلح در موقعیت تهاجمی (SO) بیانگر آن است که این حوزه از ظرفیت‌های داخلی لازم برای بهره‌برداری از فرصت‌های محیطی برخوردار است. در ادبیات مدیریت راهبردی، موقعیت SO زمانی شکل می‌گیرد که نقاط قوت سازمان بتوانند به‌عنوان اهرمی برای استفاده از فرصت‌های بیرونی عمل کنند. بنابراین، این وضعیت نشان می‌دهد که تمرکز بر توسعه سرمایه انسانی، گسترش همکاری‌های بین‌سازمانی و سرمایه‌گذاری هدفمند می‌تواند مسیر رشد و مزیت رقابتی ورزش نظامی را تسریع نماید.

یافته‌های کیفی پژوهش نیز چهار مضمون کلیدی شامل تقویت زیرساخت‌ها، سیاست‌گذاری راهبردی، همکاری بین‌سازمانی و مدیریت منابع مالی را به‌عنوان محورهای توسعه ورزش قهرمانی شناسایی کرد. این مضامین نشان می‌دهد که توسعه ورزش نظامی نیازمند رویکردی چندسطحی است که در آن ابعاد ساختاری، مدیریتی، اقتصادی و فرهنگی به‌صورت هم‌زمان مورد توجه قرار گیرد. به‌عبارت دیگر، موفقیت در ورزش قهرمانی نیروهای مسلح نه صرفاً حاصل افزایش بودجه یا امکانات، بلکه نتیجه تعامل میان سیاست‌گذاری هدفمند، سرمایه انسانی متخصص و نظام مدیریتی هماهنگ است.

از منظر کاربردی، نتایج پژوهش حاضر می‌تواند مبنایی برای بازطراحی سیاست‌های توسعه ورزش قهرمانی در نیروهای مسلح قرار گیرد. تقویت ساختارهای حمایتی، طراحی نظام استعدادیابی، ایجاد شبکه همکاری با سازمان‌های ورزشی کشور و استفاده از فناوری‌های نوین در ارزیابی عملکرد ورزشی، از جمله اقداماتی است که می‌تواند ظرفیت رقابت‌پذیری ورزش نظامی را افزایش دهد. این موضوع با یافته‌های محمدی و همکاران (۱۳) هم‌راستا است که نقش فناوری‌های تحلیلی در ارتقای عملکرد ورزشکاران نظامی را مورد تأکید قرار داده‌اند.

در مجموع، یافته‌های این پژوهش نشان می‌دهد که ورزش قهرمانی نیروهای مسلح ایران از منظر ظرفیت‌های داخلی در وضعیت نسبتاً مطلوبی قرار دارد، اما برای دستیابی به موفقیت پایدار در عرصه‌های بین‌المللی نیازمند تقویت انسجام مدیریتی، توسعه سیاست‌های حمایتی، بهره‌گیری از فرصت‌های محیطی و ایجاد نظام راهبردی یکپارچه است. این نتیجه، ضرورت توجه همزمان به عوامل ساختاری، مدیریتی و فرهنگی را در توسعه ورزش نظامی برجسته می‌سازد.

محدودیت‌های پژوهش

نمونه آماری محدود (۱۵ نفر) ممکن است تعمیم‌پذیری نتایج را کاهش دهد. عدم دسترسی به داده‌های تطبیقی از سایر کشورها و تمرکز بر نیروهای مسلح ایران، محدودیت‌های دیگری هستند. همچنین، عدم بررسی تأثیر فناوری‌های نوین در مقیاس گسترده، تحلیل را محدود کرده است.

نتیجه‌گیری

این مطالعه نشان داد که ورزش قهرمانی نیروهای مسلح ایران از قوت‌های قابل‌توجهی مانند اسناد مدون، کارشناسان متخصص و تجربه برگزاری مسابقات برخوردار است. این قوت‌ها، پایه‌ای محکم برای توسعه برنامه‌های راهبردی فراهم می‌کنند. با این حال، ضعف‌هایی مانند فقدان برنامه بلندمدت، کمبود منابع مالی و ضعف در پوشش رسانه‌ای موانع کلیدی هستند که باید برطرف شوند. فرصت‌هایی مانند حضور در سیزم و همکاری با سازمان‌های ورزشی، پتانسیل بالایی برای ارتقای جایگاه ایران در ورزش نظامی ایجاد می‌کنند. تهدیدهایی مانند نبود سیاست‌گذاری فرهنگی–معنوی و کمبود تجهیزات، نیازمند توجه فوری هستند تا از تأثیر منفی آن‌ها بر عملکرد ورزشی کاسته شود. موقعیت استراتژیک تهاجمی (SO) در ماتریس IE نشان می‌دهد که سازمان تربیت بدنی نیروهای مسلح می‌تواند با بهره‌برداری از قوت‌ها و فرصت‌های موجود، به موفقیت‌های پایدار دست یابد.

راهکارهای سیاستی پیشنهادی

۱. تدوین برنامه‌های راهبردی بلندمدت: طراحی برنامه‌ای با افق ۵ تا ۱۰ ساله که شامل اهداف مشخص، شاخص‌های عملکرد و برنامه‌های آموزشی باشد.

۲. افزایش تخصیص بودجه: تأمین منابع مالی برای توسعه زیرساخت‌ها، خرید تجهیزات تخصصی و حمایت از ورزشکاران حرفه‌ای.

۳. تقویت همکاری بین‌سازمانی: ایجاد تفاهم‌نامه با وزارت ورزش، کمیته ملی المپیک و فدراسیون‌های ورزشی برای دسترسی به منابع آموزشی و مالی.

۴. توسعه زیرساخت‌های ورزشی: احداث سالن‌های ورزشی مدرن و تأمین تجهیزات تخصصی برای تمرینات حرفه‌ای.

۵. گنجاندن ارزش‌های فرهنگی– معنوی: طراحی برنامه‌های ورزشی با تأکید بر ارزش‌های ملی و معنوی برای افزایش انگیزه ورزشکاران.

۶. استفاده از فناوری‌های نوین: بهره‌گیری از تحلیل داده‌های ورزشی و هوش مصنوعی برای بهبود عملکرد و کاهش آسیب‌های ورزشی.

۷. تقویت پوشش رسانه‌ای: استفاده از رسانه‌های ملی و دیجیتال برای نمایش دستاوردهای ورزشی و جذب حمایت عمومی.

پیشنهادهایی برای پژوهش‌های آینده

۱. انجام مطالعات تطبیقی برای مقایسه ورزش قهرمانی نیروهای مسلح ایران با کشورهای پیشرو در سیزم (مانند چین و ایالات متحده).

۲. ارزیابی تأثیر فناوری‌های نوین (مانند تحلیل داده‌های بیومکانیکی و هوش مصنوعی) بر عملکرد ورزشکاران نظامی.

۳. بررسی نقش سیاست‌گذاری فرهنگی– معنوی در افزایش انگیزه و انسجام ورزشکاران نیروهای مسلح.

۴. مطالعه تأثیر برنامه‌های راهبردی پیشنهادی بر عملکرد ورزشی و سلامت روانی کارکنان.

۵. تحلیل تأثیر سرمایه‌گذاری در زیرساخت‌های ورزشی بر موفقیت در رقابت‌های بین‌المللی.

نکات بالینی کاربردی برای جوامع نظامی

- استفاده از تحلیل داده‌های بیومکانیکی و هوش مصنوعی برای طراحی برنامه‌های تمرینی شخصی‌سازی‌شده؛ می‌تواند آمادگی جسمانی و عملکرد ورزشکاران نظامی را بهبود بخشد.
- همکاری با وزارت ورزش و کمیته ملی المپیک برای دسترسی به منابع آموزشی و مالی؛ می‌تواند موفقیت در سیزم را افزایش دهد و استرس شغلی کارکنان را کاهش دهد.
- احداث سالن‌های ورزشی مجهز و تأمین تجهیزات تخصصی؛ انگیزه ورزشکاران و سلامت روانی آن‌ها را تقویت می‌کند.
- طراحی برنامه‌های ورزشی با تأکید بر ارزش‌های معنوی و ملی؛ می‌تواند انسجام سازمانی و انگیزه ورزشکاران را افزایش دهد.
- استفاده از رسانه‌ها برای نمایش دستاوردهای ورزشی نیروهای مسلح؛ می‌تواند حمایت عمومی و مالی را جذب کرده و غرور ملی را تقویت کند.

ملاحظات اخلاقی: این پژوهش با کد IR.BMSU.REC.1399.394 از کمیته اخلاق دانشگاه علوم پزشکی بقیه‌الله (عج) تأیید شده است. اصول اخلاق پزشکی رعایت شده و هویت افراد در مصاحبه‌ها محرمانه نگه داشته شد.

تضاد منافع: نویسندگان تصریح می‌کنند که هیچ‌گونه تضاد منافعی در مطالعه حاضر وجود ندارد.

منابع

1. Francisco S. Supporting the workplace learning of vocational and further education teachers: Mentoring and beyond. Routledge; 2022.
2. Bolin D. The Evolution of Military Sports Diplomacy: Competition and Cooperation in the Global Era (Doctoral dissertation, School of Advanced Study, University of London); 2025.
3. De Bosscher V, De Knop P, Van Bottenburg M, Shibli S. A conceptual framework for analysing sports policy factors leading to international sporting success. European Sport Management Quarterly. 2006;6(2):185-215. doi:10.1080/16184740600955087
4. De Bosscher V, Shibli S. Successful elite sport policies. The development of international elite sports", in JR Norberg, CD Nilsson, L. Wahlgren & JP (eds), Swedish elite sport at a crossroads. An analysis of the future of the Swedish elite sports system, Center for Sports Research 2024: 2, pp. 30. In Svensk elitidrott vid ett vägskäl En analys av framtiden för det svenska elitidrottssystemet. Center for Sports Research. 2024. pp. 47-79.
5. Green M. Olympic glory or grassroots development?: Sport policy priorities in Australia, Canada and the United Kingdom, 1960–2006. Int J Hist Sport. 2007; 24(7):921-53. doi:10.1080/09523360701311810
6. Zheng J, Chen S, Tan TC, Lau PW. Sport policy in China (mainland). Int J Sport Policy Politics. 2018; 10(3):469-91. doi:10.1080/19406940.2017.1413585
7. Teixeira MC, Gonçalo D, Segui-Urbaneja J, Sesinando AD. Sport in the military context: A national and international analysis from the perspective of sport management. Retos. 2023;49: 468-77. doi:10.47197/retos.v49.99280
8. de Melo VA, Drumond M. The military in Brazilian sport: A long and controversial presence. InSport and militarism. Routledge. 2017. pp. 178-190.
9. Joo H, Baeck J, Kwon H. Comparing the values of medal success in international sports events and exemption from active military duty for Korean athletes using the contingent valuation method. J Policy Stud. 2023;38(1):15-28.
10. Shariati Feizabadi M. Describing the role of sports in empowering military-political security. Sport Manag Stud. 2023;14(76):105-34. doi:10.22089/smrj.2022.8542.3593
11. Ghaedi A, Mohamadyari S, Abasi S. Identifying the factors affecting the success of the championship sports of the Islamic Republic of Iran Army. Sport Manag Stud. 2024;16(87):17-44. doi:10.22089/smrj.2023.13931.3797
12. Shabani A. A study of the Environmental Analysis of the Championship and Professional Sport in the Iranian Armed Forces. Mil Manag Quart. 2017; 17(66):93-114.
13. Mohammadi F, Azma K, Naseh I, Emadifard R, Etemadi Y. Military exercises, knee and ankle joint position sense, and injury in male conscripts: a pilot study. J Athl Train. 2013;48(6):790-6. doi:10.4085/1062-6050-48.3.06
14. Karimi J, Pashaie S, Kalashi M, Golmohammadi H. Roadmap for Economic Governance in Iranian Sport: Identifying Key Indicators. Sport Bus J. 2026; 6(1):79-95. doi:10.22051/sbj.2025.48061.1177
15. Ahmadi M, Noudehi M. Factor analysis of the components of administrative requirements before Sports Privatization in Iran. Sport Manag J. 2020; 12(1):201-22. doi:10.22059/jsm.2019.250137.2007
16. Shabani A, Rahimi M, Hosseini M. Policy-making challenges in armed forces championship sports. J Mil Manag. 2023;23(3):15-30. [In Persian].
17. Wheelen TL, Hunger JD, Wicks D. Concepts in Strategic Management. Pearson Prentice Hall; 2005.
18. Green M, Collins S. Policy, politics and path dependency: Sport development in Australia and Finland. Sport Manag Rev. 2008;11(3):225-51. doi:10.1016/S1441-3523(08)70111-6
19. Green M, Oakley B. Elite sport development systems and playing to win: uniformity and diversity in international approaches. Leis Stud. 2001;20(4): 247-67. doi:10.1080/02614360110103598
20. Sotiriadou P, Shilbury D. Sport development in high performance sport: The process of attracting, retaining and nurturing athletes. InManaging high performance sport. Routledge. 2013. pp. 139-158.
21. Andersen SS, Ronglan LT. Same ambitions–different tracks: a comparative perspective on Nordic elite sport. Manag Leis. 2012;17(2-3):155-69. doi:10.1080/13606719.2012.674392
22. Gómez-Rodríguez J, Seguí-Urbaneja J, Teixeira MC, Cabello-Manrique D. How countries compete for success in elite sport: a systematic review. Soc Sci. 2024;13(1):31. doi:10.3390/socsci13010031